

31/12 76
Knyttningen 1946/47 i Kringkastningen

Mange landsmenn har sin gjerning utenfor Norges grenser. Sjøfolk, utenrikrepresentasjonen vår, forretningsfolk, studenter og mange andre. Særlig ved store høytider vet vi at tankene deres vender hjem - til slækt, venner og fedreland. Lykkelige er de som da kan tenke godt om landet sitt, som føler seg knyttet til det med sterke band og som synes de har grunn til å være stolte av sitt fedreland.

Vi som har vår daglige gjerning hjemme vet hva innsatsen dere gjør betyr for oss alle. Hver nordmann ute er en ambassadør for sitt land. Mange dømmer Norge etter det inntrykk de får av nordmenn de møter og det skal hver nordmann ute alltid huske. Med det nyttårsønsket vi sender våre landsmenn ute i verden, gir vi et varmt håndtrykk som pant på vår tillit til at hver enkelt representerer Norge og det norske flagget med ære.

Men frem for alt skal det være oppgaven for oss som er hjemme å stille oss slik at Norge alltid blir godt omtalt i utlandet. Det er den beste gjerning vi kan gjøre for å lette arbeidet for de nordmenn som arbeider i andre land.

I alle krigens år lengtet vi etter fred og frihet. Vi har fått fred og vi har fått igjen Norge som et fritt, selvstendig land. Men vi drømte om noe mere! Om et nytt og bedre Norge, og kanskje nye og bedre mennesker. Det var vel ofte uklare og romantiske drømmer, nærret av våre brennende ønsker om å bevare de verdifulle egenskaper som vi møtte hos så mange av våre landsmenn i krigens tid. Og drømmene var ofte knyttet til fortiden, en forgyldt og romantisk fortid. Men fortiden med de såkalte "gode gamle dager" får vi ikke igjen. Og når det kommer til stykket er det vel heller ingen av oss som ønsker det. Vi kan ikke skru utviklingen tilbake, og aller minst kan vi ha levd de lange krigsårene forgjeves. Det nye må derfor representere virkelige framskritt i forhold til førkrigstiden. Det kan, som i mange Østeuropoiske land, komme i form av revolusjonære omveltninger eller det kan, som i Norge, komme som ledd i en rolig, demokratisk utvikling. Ser vi det under denne synsvinkelen, kan vi finne adskillige nye trekk i bildet.

De som synes det er trist at de politiske partiene igjen har tatt opp sin virksomhet, bør se det store i at det etter krigen ikke har vært partipolitisk strid om sosiale og kulturelle spørsmål, om forsvaret og om utenrikspolitikken.

Etter krigen har det praktisk talt ikke vært arbeidsledighet. Når vi husker den grenseløse nød som arbeidsledigheten

i mellomkrigsårene førte med seg så forstår vi hva det betyr for et land å ha alle sine arbeidsplasser kvinner og menn i arbeid.

I løpet av 1946 er det gjennomført et større og mere omfattende tariffoppgjør enn noe enkelt år tidligere. Og det er skjedd praktisk talt uten streiker eller lockouter.

En av årets gledeligste begivenheter, og en begivenhet som bedre enn noe annet illustrerer arbeidernes positive innstilling til samfundet, er aksjonen for å øke produksjonen av materialer til gjenreisningen. På frivillig basis har arbeiderne ved disse bedrifter arbeidet mellom 150 og 200 tusen ekstra overtidstimer.

Det er organisert om lag 700 produksjonsutvalg i de industrielle bedrifter, og utvalg er opprettet i de fleste skogsbygder. Gjennom produksjonsutvalgene legges grunnlaget til rette for et positivt samarbeid mellom arbeidere og arbeidsgivere. Der hvor begge parter møter med representanter som har evne og vilje til et slikt samarbeid, ser en gode resultater. Før så arbeiderne, av frykt for arbeidsledigheten, med uvilje på planer om rasjonalisering og modernisering. Idag er det ofte arbeiderne som tar initiativet. I fjor vinter var det med organisasjonenes bistand konkurranser mellom skogsbygder og skogsarbeidere om de beste resultater av tømmerhogsten. Denne vinteren har industriarbeiderne konkurrert om de beste resultater i produksjonen av materialer til gjenreisningen. Vi må i neste omgang kunne få en edel kappestrid om rasjonalisering og modernisering innenfor hele vårt næringsliv. Hvorfor ikke se det store som her skjer?

I det Økonomiske samordningsrådet har vi også et organ som viser oss at representanter for de ulike næringer og organisasjoner har en ganske annen ansvarskjensle overfor samfundet enn de hadde før. Praktisk talt alle uttalelsene fra dette rådet har vært enstemmige, og det til tross for at det dreier seg om vår økonomiske politikk og derunder så vanskelige spørsmål som lønns- og prisspørsmålene.

Slik kan bransjerådene også bli samarbeidsorganer som skal gi tiltakslyst, initiativ og arbeidsglede til alle dem som er knyttet til næringslivet og arbeidslivet vårt. Det skulle ikke være grunn for noen til å møte disse nye organer med mistro eller uvilje. De representerer nettopp noe av det nye som kanskje mange har drømt om, samarbeidsånden som skal avløse den tidligere kampinstilling hos arbeidere og arbeidsgivere. Ingen bedriftsleder, ingen bonde eller skogeier vil tape på å ta arbeidere og funksjonærer med på råd, gi dem innflytelse og

dermed ansvar. Framsynte bedriftsledere og arbeidsgivere som har innledet et slikt samarbeid, vil kunne bekrefte at det gir gode resultater. Skal et litet land som Norge kunne hevde seg, må det skje ved arbeid,- kvalitetsarbeid. Bare frie, lykkelige mennesker vil kunne yte en fullverdig innsats. Ved å gi størst mulig innflytelse og størst mulig ansvar til alle som arbeider sikrer vi oss den største innsats.

Under innspurten i F.N.s generalforsamling like før jul fikk vi en avspenning i de internasjonale forhold. Alle nordmenn håper av sitt ganske hjerte at det skal lykkes gjennom F.N. å trygge freden. Ingen må tvile på at Norges representanter alltid vil støtte den som arbeider for fred. Ved utbyggingen av vårt eget militære forsvar skal vi gjøre vår plikt som medlem av verdensorganisasjonen. Vi får ingen ting gratis. Heller ikke freden. Det forsvaret vi må ha for å trygge vår selvstendighet og for å gjøre vår plikt som medlem i F.N., det skal vi gjøre så effektivt som råd er, og med sterke band knytte det fast til folket.

Av alle oversikter, som ved årsskiftet er gitt om stillingen i Norge, går det fram at forholdene på de ulike områder stort sett er bedre enn man ved årets begynnelse hadde våget å håpe på. Det private forbruk var i 1946 dobbelt så stort som i 1944 og det karakteriserer klarere enn noe annet bedringen som har funnet sted. Men på ett område har det gått dårligere enn vi hadde ventet - det gjelder boligbyggingen. En hadde satt seg til oppgave å bygge 18 300 leiligheter i 1946. Tellingen som vil bli foretatt pr. 1. januar vil gi oss det nöyaktige antall nye leiligheter, men det er dessverre grunn til å tro at tallet vil ligge under det en hadde satt seg som mål. Vi kjenner årsaken. Det skyldes først og fremst materialmangel. Derfor må alle krefter settes inn for å øke produksjonen av de bygningsmaterialer vi sjøl kan produsere, først og fremst murstein, sement og trematerialer. (Når en vet hvilke ulykkelige forhold alle de hjemløse lever under, må en også være villig til å sette inn alt for å øke farten i boligbyggingen. De vernepliktige av årsklassen 1945 kan etter Stortingets vedtak få godskrevet 3 måneders tjenesteplikt ved å ta arbeid i skogen. Alle de guttene som kan, bør følge oppfordringen som ligger i Stortingets vedtak. Hver tømmerstokk som kj hogges i vinter, betyr materialer til nye hjem.)

Ved siden av boligbyggingen er det arbeidet med å øke produksjonen som må stå for oss som det viktigste. Vi må produsere flere varer til gæte forbruk og flere varer til eksport

Veien til høyere levestandard for folket i bygd og by går gjennom øket produksjon og dermed lavere priser. Om vi målbevisst følger den vei, kan vi være sikre på et godt resultat.

Ved årsskiftet 1945/46 kunne vi slå fast at overgangen fra krig til fred var gått bra. Ved dette årsskiftet kan vi kanskje være enige om at det første fredsåret stort sett har vært tilfredsstillende. Det er også en mening som er alminnelig hos de utlendinger som kjenner forholdene i Norge. Når resultatet er godt skyldes det gunstige konjunkturer og god innsats fra alle positivt innstilte landsmenn, hjemme og ute. Om vi er tilfredse med resultatet kan det gi oss en viss selvtillit, men vi må ikke bli selvtilfredse. Alltid skal vi være fylt av ønsket om å gjøre et bedre arbeid, om å nå lenger fram. Den optimisme som hjalp oss så ofte i krigens år trenger vi også nå. Vi trenger den glade lyse tro på landet og folket. Enda har vi mange tunge tak å ta. Vi er bare ved begynnelsen av det omfattende gjenreisings- og nyreisingsarbeidet, og byrdene vil etter hvert melde seg med full tyngde. For å si det med Arnulf Overlands ord er. Hjemferd:

La komme de mure og aliteomme år,
det er for oss selv, vi pløyer og sår,
Nu har vi vår frihet og fred å trygge,
et hjem å bygge.
Det vet vel hver kvinne og voksen mann,
at vi skal og kan.

SA går vi inn i det nye året med tro på vårt folk, dets evne og vilje.

Godt nytt år, landsmenn, ute og heime!

Fortiden, som Godt nytt år, landsmenn, ute og heime!
skulle igjennom gode gamle dager for vi ikke lenger. Og når det kommer
til skyld er det vi heller lagde og var som datter det. Vi
kunne ikke skru tilbake, og eller minst det vi har gjort
de lange krigsårene forgjæves. Det nye år markerer seg ved
virkelige innskritt i forhold til fortidens. Det nye, som
i mange tekniske land, kom i form av revolusjonære oppfin-
ninger eller det nye, som i Norge, kom som ledet i en rask
demokratisk utvikling. Men vi har under denne spenning, som
vi finne utvilsomme nye trakk i bildet.

De som synes det er viktig at de politiske partier
igjen har tatt opp sin virksomhet, bør se det ikke i et det nye
krigens åre som var politisk strid og sosial og kulturell
spenning, som forberedelse og utvirkning.

Etter krigens år det gjelder hva det nye året bringer
med seg. Det er ingen tvil om at det nye året bringer
med seg.